

8. Rahandus

Järva maakonna omavalitsuste tulud moodustasid 2004. aastal kokku 372 538 100 krooni. See on aastate lõikes suurim summa, mida omavalitsused Järvamaal on saanud. Tabelist on näha, et teatud tululiigid on tooniandvad. Näiteks on kogu tulubaas jaotunud kahe suure tuluallika vahel: maksutulud ja toetused. Maksutulud kokku moodustasid 157 761 100 krooni. Veelgi suurem osatähtsus on toetustel 169 453 500 krooni. Maksude kogusummast on omakorda suurema osatähtsusega isikutulumaks, mida laekus maakonnas kokku 139 238 900 krooni. Osatähtsusest järgmine on maamaks, mida laekus 18 474 900 krooni. Maksude alla lähevad ka kohalikest maksudest laekunud tulud, mida Järvamaal laekus kokku 47 300 krooni. Siiski on näha, et isikutulumaks on maksudest peamine tuluallikas, mis moodustab sellest plokist 88,1%; maamaks moodustas 11,6% ja kohalikud maksud ainult 0,3%. Kui isikutulumaksu ja maamaksu laekumise summad on loogilised, siis kohalike maksude olematu osatähtsus näitab ka seda, kui võrd üldse omavalitsused tahavad oma vallas, linnas kohalike makse rakendada. See

soov on summaliselt väga tagasihoidlik. Rakendatud on vaid reklaamimaksu ning teede ja tänavate sulgemise maksu. Vähene kohalike maksude rakendamine on tingitud soovist mitte koormata kohalikke inimesi ja ettevõtteid liigsete maksudega ning ka sellest, et maksude haldamine on kohati keerukas ja rentaablus madal.

Toetustest moodustavad suurema osa tasandusfond tulude ühtlustamiseks (Tasandusfond § 5 lg 1) summas 31 488 000 krooni ja pedagoogide palgad koos maksudega, õppevahendid, koolitus, palga-vahe kompenseerimiseks jne. (Tasandusfond § 5 lg 2) summas 83 758 000 krooni. Lisaks on riigi eelarvest eraldatud sihtotstarbeliste toetustena põhivara soetamiseks 28 512 800 krooni ja parendamiseks ning jooksvateks kuludeks 11 604 900 krooni. Kaks suuremat tuluallika omavalitsuste eelarvetes – maksud ja toetused riigi eelarvest moodustavad kokku 327 214 600 krooni. Ülejäänud tulud laekusid omavalitsuste asutuste majandustegevusest, varade müügist-rendist, lõivudest, teenuste osutamisest, jne.

• Tabel 1. Omavalitsuste tulud 2004. aastal (tuh. kr.)

Vald/linn	Maksud	sealhulgas			Kaupade ja teenuste müük	Toetused	sealhulgas			Muud tulud	TULUD kokku	Elanike arv 01.01.04 RM	Tulud 1 el. kohta kr
		tulumaks füüsilistelt isikutelt	maamaks	kohalikud maksud			sihtotstarbelised toetused riigilt ja riigiasutustelt jooksvateks kuludeks	sihtotstarbelised toetused riigilt ja riigiasutustelt põhivara soetamiseks	mittesihtotstarbelised toetused riigilt ja riigiasutustelt (tasandusfond)				
1. Albu	5 752,8	4 324,6	1 428,2		2 710,5	8 353,8	324,1	1 412,1	5 099,7	301,0	17 118,1	1 492	11 473
2. Ambla	9 213,9	8 174,8	1 036,1	3,0	2 865,5	10 122,0	412,8	1 395,1	8 081,9	23,2	22 224,6	2 451	9 068
3. Imavere	5 143,5	3 983,0	1 137,3	23,2	890,1	10 955,3	209,6	7 429,3	3 232,0	242,4	17 231,3	1 087	15 852
4. Järva-Jaani	6 837,7	5 899,9	937,8		1 150,8	16 823,9	558,0	710,9	6 523,2	613,6	25 426,0	1 926	13 201
5. Kabala	4 061,6	2 858,0	1 203,7		596,4	4 369,6	100,2	868,0	3 336,5	60,1	9 087,7	1 071	8 485
6. Kareda	3 371,0	2 518,5	852,6		657,0	3 641,9	84,7	474,0	2 582,0	136,0	7 805,9	843	9 260
7. Koeru	8 993,3	7 638,3	1 354,9		1 544,0	11 666,9	1 285,6	1 386,0	8 941,0	155,1	22 359,3	2 529	8 841
8. Koigi	5 344,3	3 819,2	1 525,1		815,8	5 106,3	186,5	1 231,0	3 504,0	462,7	11 729,1	1 175	9 982
9. Lehtse	5 800,0	4 685,8	1 114,1		604,5	6 218,2	142,8	535,0	5 525,9	572,2	13 194,9	1 640	8 046
10. Oisu	5 821,4	5 116,8	704,6		491,5	4 311,5	609,4	275,0	3 402,0	82,6	10 707,0	1 420	7 540
11. Paide	7 601,5	5 896,0	1 686,2	19,2	615,5	6 938,7	193,0	2 333,0	3 487,7	2 341,3	17 497,0	1 928	9 075
12. Roosna-Alliku	4 969,5	4 006,0	963,6		461,9	5 054,9	347,4	137,0	4 481,0	2 534,5	13 020,8	1 368	9 518
13. Türi	9 822,1	8 689,7	1 132,4		1 135,5	7 877,2	101,8	1 800,9	5 864,0	416,4	19 251,2	2 664	7 226
14. Väätsa	7 133,7	6 047,2	1 086,5		727,5	4 149,5	177,3	506,2	3 161,0	129,9	12 140,6	1 539	7 889
15. Paide linn	42 011,3	40 756,6	1 252,8	1,9	11 353,9	37 184,7	5 474,5	4 598,6	26 599,1	3 897,4	94 447,3	9 658	9 779
16. Türi linn	25 883,5	24 824,5	1 059,0		5 644,7	26 679,1	1 397,2	3 420,7	21 425,0	1 090,0	59 297,3	6 667	8 894
KOKKU	157 761,1	139 238,9	18 474,9	47,3	32 265,1	169 453,5	11 604,9	28 512,8	115 246,0	13 058,4	372 538,1	39 458	9 441

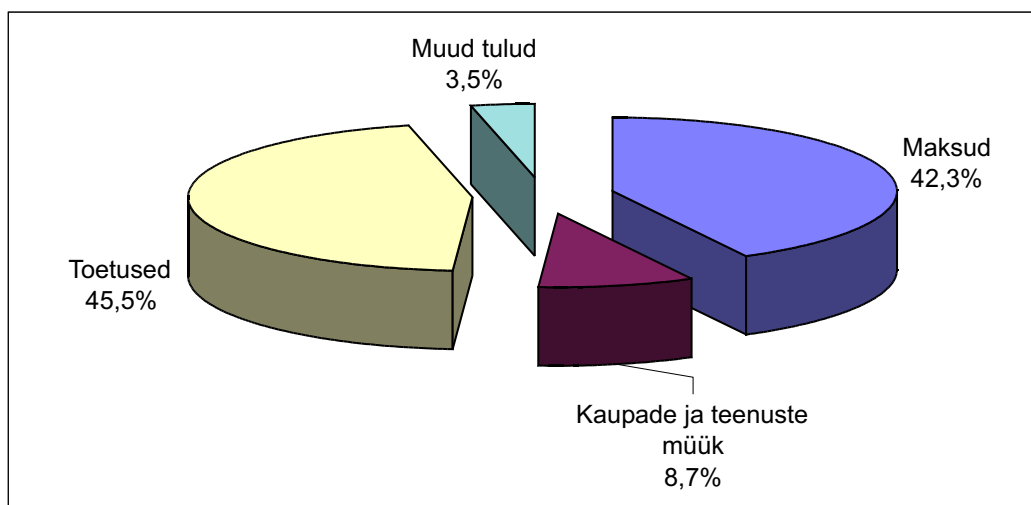
Tulude struktuur näitab, et tõepoolest on kaks tuluallikat, mis annavad tooni kõigi tulude seas: tasandusfond ja maksud. Tasandusfondi, eelkõige § 5 järgi eraldatud rahad koos väiksemate eraldistega riigieelarvest annavad kogu tuludest 45,5%. Eesti maakondade vastavaid suhteid vaadates on näha, et väiksemate maksutulude laekumisega maakondades on tasandusfondi osatähtsus suurem. Näiteks on see täheldatav Eesti lõunapoolsetes maakondades: Võrus, Valgas, Põlvas ja Jõgeval. Ja vastupidi kus maksutulu osatähtsus on suurem, on ka tasandusfondi osatähtsus väiksem –

Harju-, Lääne- ja Raplamaal. Otseselt puudutab see § 5 lg1 toetusfondi, mis on ettenähtud tulude tasandamiseks. § 5 lg 2 järgi eraldatud tasandusfond on sõltuv eelkõige haridusasutustest. Teine suurem tuluallikas on laekumine maksudest, moodustades 42,4% kogu tuludest. Seega annavad need kaks tulu kokku 87,8%! Ülejäänute osatähtsus oli väiksem kaupade ja teenuste müügist saadud tulu oli 8,7% ja muud tulud 3,5%. Tabelis toodud arvud on teisaldatud ka jooniseks, kus on piltlikult näha tulude struktuur ja nende vahekord.

• Tabel 2. Omavalitsuste tulud 2004. aastal (%-des)

Vald/linn	Maksud	sealhulgas		Kaupade ja teenuste müük	Toetused	sealhulgas			Muud tulud	TULUD kokku
		tulumaks füüsilistelt isikutelt	maamaks			sihtotstarbelised toetused riigilt ja riigiasutustelt jooksvateks kuludeks	sihtotstarbelised toetused riigilt ja riigiasutustelt põhivara soetamiseks	mittesihtotstarbelised toetused riigilt ja riigiasutustelt (tasandusfond)		
1. Albu	33,6	25,3	8,3	15,8	48,8	1,9	8,3	29,8	1,8	100,0
2. Ambla	41,5	36,8	4,7	12,9	45,5	1,9	6,3	36,4	0,1	100,0
3. Imavere	29,8	23,1	6,6	5,2	63,6	1,2	43,1	18,8	1,4	100,0
4. Järva-Jaani	26,9	23,2	3,7	4,5	66,2	2,2	2,8	25,7	2,4	100,0
5. Kabala	44,7	31,5	13,3	6,5	48,1	1,1	9,6	36,7	0,7	100,0
6. Kareda	43,2	32,3	10,9	8,4	46,7	1,1	6,1	33,1	1,7	100,0
7. Koeru	40,2	34,2	6,1	6,9	52,2	5,8	6,2	40,0	0,7	100,0
8. Koigi	45,6	32,6	13,0	7,0	43,5	1,6	10,5	29,9	3,9	100,0
9. Lehtse	44,0	35,5	8,4	4,6	47,1	1,1	4,1	41,9	4,3	100,0
10. Oisu	54,4	47,8	6,6	4,6	40,3	5,7	2,6	31,8	0,7	100,0
11. Paide	43,4	33,7	9,6	3,5	39,7	1,1	13,3	19,9	13,4	100,0
12. Roosna-Alliku	38,2	30,8	7,4	3,5	38,8	2,7	1,1	34,4	19,5	100,0
13. Türi	51,0	45,1	5,9	5,9	40,9	0,5	9,4	30,5	2,2	100,0
14. Väätsa	58,7	49,8	9,0	6,0	34,2	1,5	4,2	26,0	1,1	100,0
15. Paide linn	44,5	43,2	1,3	12,0	39,4	5,8	4,9	28,2	4,1	100,0
16. Türi linn	43,7	41,9	1,8	9,5	45,0	2,4	5,8	36,1	1,8	100,0
KOKKU	42,3	37,4	5,0	8,7	45,5	3,1	7,7	30,9	3,5	100,0

• Joonis 1. Järvamaa omavalitsuste tulud 2004. aastal

Järva maakonna omavalitsuste kõik kulud olid eelarve aruannete järgi kokku 364 437 600 krooni.

Kulude maht 2003. aastaga võrreldes kasvas. Valdkondadest oli kõige mahukam haridus kogusummas 195 072 800 krooni. Hariduse valdkonna kulude osatähtsus on olnud sellest ajast, kui omavalitsused läksid üle iseseisvale eelarvele, konkurentsitult kõige suurem. Vaadeldes omavalitsuste lõikes eraldi, siis on näha, et linnades on need kulud summaliselt kõige suuremad. Määravaks saab siin haridusasutuste arv. Valdades on reeglina ainult põhikool ja mõned lasteaiad. Suuruselt teine eelarvete kulu oli kulutused kultuurile, vabale ajale ja spordile 52 202 700 krooni. See jääb juba kordades väiksemaks kui hariduse kulud. Järgnevad üldvalitsemise kulud summas 37 787 400 kr.; sotsiaalne kaitse 23 974 400 kr. jne. Kõik need kulutused on tehtud vastavalt omavalitsustele pandud funktsioone arvestades. Tuleb aga teada seda, et paljudel juhtudel panevad omavalitsused oma eelarvetest juurde raha lisaks sellele, mida riik

oma eelarvest neile annab ühe või teise kohustuse täitmiseks. Kõige levinum on see hariduse valdkonnas, kus omavalitsused annavad juurde investeeringuteks, aga ka pedagoogidele toetuseks, koolidele õppematerjalide soetamiseks, kooli bussiliinidele jne. Ka teistele valdkondadele eraldatakse omavalitsused lisarahasid. On ka valdkondi, kus omavalitsusel ei ole kohustust raha eraldada, aga seda tehakse siiski, peamiselt „siseregionaalsetel“ põhimõtetel. Sellised valdkonnad on eelkõige turvalisus, riigikaitse, päästetegevus jne. Eeltoodut arvestades ongi omavalitsustes valdkondadele eraldatud rahad seoses nende arengukavade ja strateegiatega, mis on paika pannud prioriteedid, mis omakorda ei tarvitse kattuda teiste omavalitsuste prioriteetidega. Sellist tingituna on ka summad väga erinevad. Samuti on määravaks teatud sihtotstarbelised investeeringud, mille jaoks konkreetne omavalitsus on eelarves raha eraldanud.

• Tabel 3. Järvamaa omavalitsuste kulud 2004. aastal (tuh. kr)

Vald/linn	Üldised valitsus-sektori teenused	Riigi-kaitse	Avalik kord ja julegeolek	Majandus	Keskkon-nakaitse	Elamu- ja kommunaal-majandus	Tervishoid	Vaba aeg, kultuur ja religioon	Haridus	Sotsiaalne kaitse	ÜLDSE KULUD	Elanike arv (RM) 01.01.04	Kulud 1 el kohta (kr)
1. Albu	1 883,6		7,0	1 663,4	0,0	2 143,6	111,1	2 311,3	8 860,6	781,1	17 761,7	1 492	11 905
2. Ambla	2 197,1		17,6	771,4	311,6	898,3	68,8	3 802,8	12 156,0	1 406,5	21 630,1	2 451	8 825
3. Imavere	1 458,0		26,9	792,9	149,6	342,7	15,7	980,7	13 858,3	472,7	18 097,5	1 087	16 649
4. Järva-Jaani	1 915,6		71,7	1 283,3	9 829,4	578,0	69,3	1 596,9	8 265,2	708,6	24 318,0	1 926	12 626
5. Kabala	1 027,6		23,4	718,8	95,8	266,2	51,6	751,7	4 763,4	782,2	8 480,7	1 071	7 918
6. Kareda	1 011,1		9,4	1 352,4	277,3	238,1	13,7	1 119,3	3 510,0	389,7	7 921,0	843	9 396
7. Koeru	2 302,4		267,0	804,2	585,4	383,2	1 038,3	3 556,3	12 275,8	2 888,6	24 101,2	2 529	9 530
8. Koigi	1 822,1		43,6	525,3	95,6	819,7	106,1	1 305,0	5 713,1	435,5	10 866,0	1 175	9 248
9. Lehtse	1 823,7		21,3	728,9	169,8	305,6	37,3	1 657,2	6 921,8	939,3	12 604,9	1 640	7 686
10. Oisu	1 352,7		15,9	365,7	121,6	542,4	274,4	1 226,6	6 190,5	383,6	10 473,4	1 420	7 376
11. Paide	2 719,5		1,8	1 194,1	295,0	428,0	4,3	3 373,3	8 800,6	339,6	17 156,2	1 928	8 898
12. Roosna-Alliku	1 584,7		0,6	414,5	203,9	238,6	46,0	1 120,7	6 338,9	793,1	10 741,0	1 368	7 852
13. Türi	3 122,1		0,2	1 204,0	214,7	723,2	94,0	2 246,9	9 411,2	1 063,2	18 079,5	2 664	6 787
14. Väätša	1 250,3		3,0	876,8	227,1	754,1	1,7	2 583,7	6 533,3	478,9	12 708,9	1 539	8 258
15. Paide linn	6 370,2		301,6	4 151,3	2 740,0	2 682,0	171,5	17 124,7	46 547,3	9 652,1	89 740,7	9 658	9 292
16. Türi linn	5 946,7		191,2	2 326,3	3 075,0	3 215,9	169,6	7 445,6	34 926,8	2 459,7	59 756,8	6 667	8 963
KOKKU	37 787,4	0,0	1 002,2	19 173,3	18 391,8	14 559,6	2 273,4	52 202,7	195 072,8	23 974,4	364 437,6	39 458	9 236

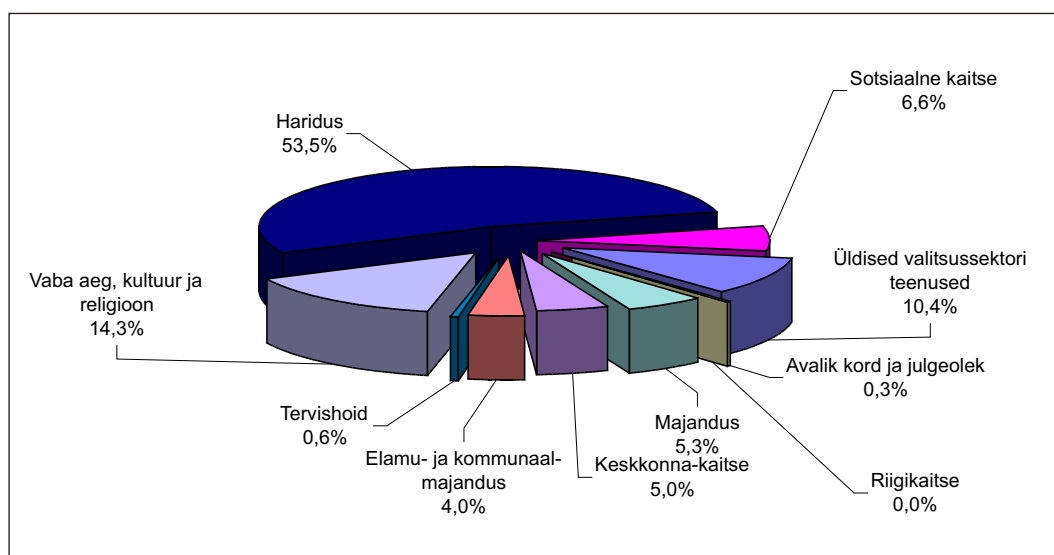
Kulude jaotus valdkondade vahel näitab, et jätkuvalt on suurim kuluartikkel haridus. Hariduse alla kuuluvad lasteaiad, algkoolid, põhikoolid, keskkoolid (gümnaasiumid), õpilastransport jt. väiksemad hariduse kulud. 2004. aastal oli hariduse osatähtsus kogu kuludest maakonnas 53,5%. Suuruselt järgmine kulu – kultuuri, vaba aja ja spordi valdkond moodustas 14,3% kõikidest kuludest. Teised valdkondade osatähtsused olid veelgi väiksemad. Alatine huviorbiit – valitsus-sektori kulud moodustas 10,4%. Selline struktuur oli 2004. aastal. Ka eelmistel aastatel on olnud hariduse osatähtsus kõige suurem. Siin on oma osa ka selles, et hariduse valdkonda tuleb järjest kulutada juurde. Alates 2005. aastast on hariduse

valdkonnas ka hariduse investeeringud läbi tasandusfondi nn pearaha kaudu. Suuremaks teeb see süsteem hariduse osatähtsuse selle kaudu, et läbi tasandusfondi on nüüd kõikidele omavalitsustele tagatud mingi osa investeeringuid. Kui investeeringute jaotus toimus RIP põhimõttel, olid summad aastate lõikes erinevad, seega ka hariduse kulude osatähtsus võis kõikuda. Aastate lõikes on väga raske võrrelda valdkondade osatähtsuste protsente, kuna nende sisu on pidevalt muutunud. Ühelt poolt on see ka tingitud muudatustest kulude klassifikaatoris. Näiteks on eelarvete kinnitamise ajal üldvalitsemise valdkonnas planeeritud vahendid reservfondi, mis aasta lõppedes enam üldvalitsemises ei figureeri.

• Tabel 4. Järvamaa omavalitsuste kulud 2004. aastal (%-des)

Vald/linn	Üldised valitsussektori teenused	Riigikaitse	Avalik kord ja julgeolek	Majandus	Keskkonna-kaitse	Elamu- ja kommunaal-majandus	Tervis-hoid	Vaba aeg, kultuur ja religioon	Haridus	Sotsiaalne kaitse	ÜLDSE KULUD
1. Albu	10,6	0,0	0,0	9,4	0,0	12,1	0,6	13,0	49,9	4,4	100,0
2. Ambla	10,2	0,0	0,1	3,6	1,4	4,1	0,3	17,6	56,2	6,5	100,0
3. Imavere	8,1	0,0	0,1	4,4	0,8	1,9	0,1	5,4	76,6	2,6	100,0
4. Järva-Jaani	7,9	0,0	0,3	5,3	40,4	2,4	0,3	6,5	34,0	2,9	100,0
5. Kabala	12,1	0,0	0,3	8,5	1,1	3,1	0,6	8,9	56,2	9,2	100,0
6. Kareda	12,8	0,0	0,1	17,1	3,5	3,0	0,2	14,1	44,3	4,9	100,0
7. Koeru	9,6	0,0	1,1	3,3	2,4	1,6	4,3	14,8	50,9	12,0	100,0
8. Koigi	16,8	0,0	0,4	4,8	0,9	7,5	1,0	12,0	52,6	4,0	100,0
9. Lehtse	14,5	0,0	0,2	5,8	1,3	2,4	0,3	13,1	54,9	7,5	100,0
10. Oisu	12,9	0,0	0,1	3,5	1,2	5,2	2,6	11,7	59,1	3,7	100,0
11. Paide	15,8	0,0	0,0	7,0	1,7	2,5	0,0	19,7	51,3	2,0	100,0
12. Roosna-Alliku	14,8	0,0	0,0	3,9	1,9	2,2	0,4	10,4	59,0	7,4	100,0
13. Türi	17,3	0,0	0,0	6,7	1,2	4,0	0,5	12,4	52,0	5,9	100,0
14. Väätša	9,9	0,0	0,0	6,9	1,8	5,9	0,0	20,3	51,4	3,8	100,0
15. Paide linn	7,1	0,0	0,3	4,6	3,0	3,0	0,2	19,1	51,9	10,8	100,0
16. Türi linn	9,9	0,0	0,3	3,9	5,1	5,4	0,3	12,5	58,5	4,1	100,0
KOKKU	10,4	0,0	0,3	5,3	5,0	4,0	0,6	14,3	53,5	6,6	100,0

• Joonis 2. Järvamaa omavalitsuste kulud 2004. aastal

Füüsilise isiku tulumaksu laekus Järva maakonna omavalitsustes nii nagu ka teistes maakondades hästi. Seda eelkõige võrreldes 2003. aastaga. Järva maakonnas laekus tulumaksu kokku 139,2 milj. kr., mis oli 17,1 milj. kr. rohkem kui 2003. aastal, protsentuaalselt tähendas see 14%-list tõusu. Eraldi võttes laekus tulumaksu vähem kui 2003. aastal ainult Albu vallas 99,05%, teistel oli laekumine üle 100%.

Kõige rohkem laekus tulumaksu absoluutarvuna Paide linnas – 40,8 milj. kr., järgmisena Türi linnas – 24,8 milj. kr., kõige vähem aga laekus Kareda vallas – 2,5 milj. kr. Nii mitmekordne vahe on tingitud elanike arvust. Kõige suurem hüpe laekumises võrreldes 2003. aastaga toimus Roosna-Alliku vallas – kasv 31,1%.

Tabelis on toodud ka Rahandusministeeriumi prognoos Järva maakonna omavalitsuste tulumak-

su laekumise kohta. Paraku oli prognoos koostatud ülimalt optimistlik, mis numbriliselt oleks tähendanud 147,8 milj. kr. Tegelik laekumine oli 8,6 milj. kr. vähem. Selline liig-optimistlik planeering oli koostatud ka teiste maakondade omavalitsuste kohta. Ainuke Järvamaa omavalitsus, kes selle prognoosi täitis, oli Roosna-Alliku vald, kus tegelik laekumine ületas selle 0,33%. Kõige rohkem jäi sellest prognoosist puudu Albu vallas, kus prognoos täideti ainult 80,1%.

Tulumaksu laekumine ühe inimese kohta näitas, et jätkuvalt on see kõige suurem Paide linnas – 4220 kr. Järgmine oli selle näitajaga edetabelis Väätša vald 3929 kr., järgnesid Türi linn 3723 kr., Imavere vald 3664 kr., Oisu vald 3604 kr. Kõige väiksem oli laekumine Kabala vallas – 2669 kr. inimese kohta.

Kui võrrelda tulumaksu laekumist kolme viimase aasta keskmisega 125,4 milj. kr., siis on tõus märgatav. Tuleb märkida, et pidevalt on muudetud tulumaksuseadust, mille tulemusena on muutunud ka laekumise kord. 2004. aastal mindi selles osas üle uutele alustele. Tulumaks oma-

valitsustele hakkas olema 11,4% inimese bruto-palgast.

Sellega ei hakanud omavalitsuste tulumaksu laekumine sõltuma tulumaksu protsendi alan-damisest ega ka maksuvaba miinimumi tõstmi-sest.

• Tabel 5. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine 2004. aastal

Vald/linn	2004. a. Rah-min. nn. redig. tulumaksu prognoos	Elanike arv 01.01.04 (RM)	T/maksu progn. 1 el. kohta	2004. a. laekum.	Hälve	Aastapr. täitm.	T/maksu laekum. 1 el. kohta	2003. a. laekum.	Võrreldes 2003. a. sama perioodiga	
			kr.				tuh. kr.		%	kr.
1. Albu	5396	1492	3617	4324,6	-1071,4	80,14	2899	4366,1	-41,5	99,05
2. Ambla	8980	2451	3664	8174,8	-805,2	91,03	3335	7278,4	896,4	112,32
3. Imavere	4029	1087	3707	3983,0	-46,0	98,86	3664	3333,2	649,8	119,49
4. Järva-Jaani	6452	1926	3350	5899,9	-552,1	91,44	3063	5018,2	881,7	117,57
5. Kabala	3087	1071	2882	2858,0	-229,0	92,58	2669	2393,8	464,2	119,39
6. Kareda	3056	843	3625	2518,5	-537,5	82,41	2988	2369,1	149,4	106,31
7. Koeru	8253	2529	3263	7638,3	-614,7	92,55	3020	6948,4	689,9	109,93
8. Koigi	4152	1175	3534	3819,2	-332,8	91,98	3250	3333,9	485,3	114,56
9. Lehtse	5374	1640	3277	4685,8	-688,2	87,19	2857	4298,4	387,4	109,01
10. Oisu	5333	1420	3756	5116,8	-216,2	95,95	3603	4373,2	743,6	117,00
11. Paide	6336	1928	3286	5896,0	-440,0	93,06	3058	4943,7	952,3	119,26
12. R-Alliku	3993	1368	2919	4006,0	13,0	100,33	2928	3053,7	952,3	131,19
13. Türi	9076	2664	3407	8689,7	-386,3	95,74	3262	7483,5	1206,2	116,12
14. Väätša	6194	1539	4025	6047,2	-146,8	97,63	3929	5024,7	1022,5	120,35
15. Paide linn	42082	9658	4357	40756,6	-1325,4	96,85	4220	36044,9	4711,7	113,07
16. Türi linn	26001	6667	3900	24824,5	-1176,5	95,48	3723	21904,3	2920,2	113,33
Kokku	147794	39458	3746	139238,9	-8555,1	94,21	3529	122167,5	17071,4	113,97